

“Tenia clara la política d’arxius”

Josep Maria Sans Travé (Solivella, Conca de Barberà, 1947), llicenciat en història medieval, és el director de l’Arxiu Nacional de Catalunya, entitat que va contribuir a crear des del seu càrrec de cap del Servei d’Arxius del Departament de Cultura, càrrec al qual va accedir el 1980, a proposta de Max Cahner, i que va exercir fins al 1992.

—**Com comença la vostra relació amb Max Cahner?**

—A través de la *Gran Enciclopèdia Catalana* (GEC), per a la qual em va encarregar algunes veus que no feien els que n’eren redactors. Jo era llavors professor de la Universitat de Barcelona i director de l’Arxiu Històric de Protocols de Barcelona.

—**El coneixíeu, llavors?**

—No pas personalment, però n’havia sentit a parlar molt. Sabia que era el creador i director de la GEC, que havia fundat l’editorial que la publicava, Edicions 62, i que era una personalitat en el camp catalanista, un nacionalista de pedra picada. Jo, però, no havia anat mai amb ell a cap reunió política.

—**Fins que us crida al seu despatx de conseller de Cultura, el maig de l’any 1980?**

—En efecte. Primer em va posar a la comissió assessora d’arxius i l’octubre següent em diu si podia portar la política arxivística del Departament. Vaig dubtar una setmana fins que vaig dir que sí. Inicialment em va demanar que hi treballés un any i encara hi sóc. Aquell octubre de 1980 vaig deixar la universitat i l’Arxiu de Protocols.

—**Quins aspectes destacaríeu de la seva personalitat?**

—El que més em va impressionar va ser el gran coneixement que tenia del país, sorprenent en una persona jove com era. Ho coneixia tot, els topònims dels municipis i agregats, i els noms i les característiques dels monuments i indrets destacats. Després, el fet de tenir un projecte nacional català.

Josep Maria Sans Travé va entrar a la Generalitat de la mà de Max Cahner.

Max Cahner va encarregar a Josep Maria Sans Travé que organitzés el servei d’arxius del Departament de Cultura de la Generalitat.

En resum: tenia coneixement i tenia projecte. I en tercer lloc, que ens feia treballar moltíssim, i ell, més: tots els dies de la setmana, dissabtes i diumenges inclosos, a predicar pel país. A banda del treball, hi havia il·lusió, il·lusió en el projecte d’en Max, de començar l’estructuració cultural del país, i a l’hora d’iniciar cada jornada de feina això tenia un valor incalculable.

—**Treballava més hores que ningú perquè deien que només dormia quatre hores al dia.**

—Sí, dormia poc i els ulls se li empetiten per manca de son. La jornada habitual de feina era de 12, 13 hores. I alguna vegada ens havíem quedat tota la nit al departament.

—**Pel que fa a la política d’arxius, vau tenir clar des del començament quins n’havien de ser els camins?**

—Sí. Cal tenir en compte que en Max partia del coneixement de la política d’arxius de la Generalitat de Catalunya, republicana. Estava casat amb Eulàlia Duran, filla d’Agustí Duran i Sanpere, director de l’Institut Municipal d’Història de Barcelona, l’home que va ser l’ànima de la salvació del patrimoni documental del país durant la guerra i la revolució de 1936, en ser nomenat cap de la Secció d’Arxius del Servei del Patrimoni Històric, Artístic i Científic de la Generalitat de Catalunya. Les línies fonamentals del Departament van ser tres. La primera, la creació d’un servei d’arxius. Calia que hi hagués un organisme que se’n preocupés, com el de biblioteques. La segona, que si volíem tenir un país normal calia disposar d’una institució que acollís la documentació de valor històric, l’Arxiu Nacional de Catalunya. Però com que aquest arxiu no pot tenir responsabilitat sobre tota la documentació generada pel territori, calia crear una xarxa d’arxius comarcals, amb la col·laboració d’ajuntaments i consells comarcals. I aquesta ha estat la tercera pota.

—**No era massa esquerp, en el tracte personal?**

—Al contrari, era profundament afectuós, tot i semblar distant. I apreciava molt els seus col·laboradors. A tots. Amb la gent era molt pacient a l’hora d’indicar el que volia, i si calia repetir una cosa perquè l’entenguessin bé, ho feia, no se’n cansava. A més, era molt proper al personal. Fins i tot als caporals. Feien reunions amb els caps de servei, cosa que normalment no es fa, perquè els consellers es reuneixen només amb els directors generals. Jo vaig aprendre molt d’ell. Me l’estimava molt. Era molt amable amb els seus col·laboradors, molt proper. La imatge del Max distant, retret, que no parlava amb ningú, és falsa.

Lluís Bonada